

Παιδαγωγοί και παιδαγωγική σκέψη στον ελληνόφωνο χώρο (18ος αιώνας- Μεσοπόλεμος)

Ενότητα 8: Διδασκαλείο Θηλέων

Ε. Γιουβρή, Π. Τσαγγαρά
Τμήμα Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

**«Η Παιδαγωγική στο Διδασκαλείο
θηλέων της Φιλεκπαιδευτικής
Εταιρίας (19^{ος} αιώνας)»
Λέων Μελάς**

Βιογραφία

- Γεννήθηκε το 1812 στην Κωνσταντινούπολη.
- Σπούδασε Νομική στην Ιόνιο Ακαδημία και αναγορεύτηκε διδάκτορας νομικής στην Πίζα της Ιταλίας.
- 1835: Εισαγγελέας στο πρωτοδικείο Σύρου.
- 1836: Αντιεισαγγελέας του Αρείου πάγου.
- 1837: Καθηγητής της Νομικής σχολής.
- 1841: Υπουργός δικαιοσύνης.

-
- 1859: Πρόεδρος της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρίας.
 - 1867: Διδάσκει το μάθημα της Παιδαγωγικής.
 - Απεβίωσε στην Αθήνα το 1879.

Εργογραφία

- *Νύξεις προς λύσιν του Ανατολικού Ζητήματος*, 1853.
- *Ο Γεροστάθης ή Αναμνήσεις της παιδικής μου ηλικίας*, Αθήνα, 1858.
- *Ο Αθανάσιος Διάκος*, 1859.
- ***Παιδαγωγικόν εγχειρίδιον προς χρήσιν των παιδαγωγούντων, εν Αθήναις***, 1871.
- *Ο μικρός Πλούταρχος*, 1900.

Ιστορικό-εκπαιδευτικό πλαίσιο

- Το 1834 ρυθμίζεται νομοθετικά η δημοτική εκπαίδευση για αγόρια και κορίτσια.
- Η Φιλεκπαιδευτική εταιρία ιδρύεται το 1836 με εισήγηση του Ι. Κοκκώνη.
- Το 1837 η Φ.Ε. ιδρύει το Παρθεναγωγείο ή Διδασκαλείο.
- Κύριοι στόχοι της Φ.Ε. ήταν η εκπαίδευση για την απόκτηση του διπλώματος της δασκάλας και η φοίτηση για την απόκτηση γνώσεων.
- Η φοίτηση διαρκούσε από 4 έως 6 έτη.
- Τα μαθήματα που διδάσκονταν ήταν αρχαία Ελληνικά , ιστορία, αριθμητική, γραμματική, ιχνογραφία και καλλιγραφία.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΥΝΤΩΝ. (31)

» Ἐκτρέφετε τὰ τέκνα ὑμῶν ἐν
παιδείᾳ καὶ νοσησίᾳ Κυρίου.»
(Παύλου πρὸς Ἐφεσ. ζ'. §. 4).

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΛΕΟΝΤΟΣ ΜΕΛΑ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Σ. Κ. ΒΑΣΙΛΟΥ.

(Ὅδος Ἑρμού, ἀριθ. 180).

1871.

BIBLIΟΘΗΚΗ
ΑΓΓΕΛΟΥ Κ. Π. ΠΕΡΔΙΣΤΑ

Περί της Παιδαγωγίας

§. 1. *Τί διδάσκει ἡ Παιδαγωγία;—* Ἡ Παιδαγωγία διδάσκει τὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς κανόνας, δι' ὧν τελειοποιοῦνται αἰσθητικαὶ καὶ ψυχικαὶ δυνάμεις τῶν παιδῶν, ὅπως οὗτοι τελειοποιούμενοι κατασταθῶσιν εὐδαίμονες ἐπὶ τῆς γῆς καὶ μακάριοι ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ.

Διὰ τῆς Παιδαγωγίας λοιπὸν ἐκπληροῦται τὸ μέγα καθῆκον τῆς τελειοποιήσεως, ἣτις ἀποτελεῖ τὸν κύριον σκοπὸν τῆς ἐπιγείου ἡμῶν ὑπάρξεως.

Η διαίρεση της Παιδαγωγίας

- Σωματική
- Ηθική
- Διανοητική

Αντικείμενα της Σωματικής Παιδαγωγίας

- Υγιεινά παραγγέλματα (τροφή, ενδυμασία, ύπνος, σωμασκία).
- Πρόχειρα θεραπευτικά μέσα (πληγές, διαστρέμματα, εγκαύματα).
- Νοσηλευτικές συμβουλές (τα προσόντα του νοσηλευτή).

Αντικείμενα Ηθικής Παιδαγωγίας

- Μόρφωση της αγαθής θέλησης των παιδιών

«ἡ θέλησις εἶναι ἡ ἠθικὴ δύναμις δι' ἧς ἀποφασίζομεν νὰ πράξωμεν ἢ νὰ μὴ πράξωμεν τι» (σ. 54).

- Καλλιέργεια αγαθών συναισθημάτων

«ἀναγκαιότατη λοιπόν καθίσταται ἡ καλλιέργεια τῆς καρδίας ἣτις κοινῶς θεωρεῖται ὡς ἡ ἔδρα τῶν αἰσθημάτων» (σ. 64).

- Πρόληψη και θεραπεία των ηθικών νοσημάτων

«ἀναγκαιότατον λοιπόν εἶναι νὰ προλαμβάνωμεν καὶ θεραπεύωμεν διὰ τῆς Παιδαγωγίας τὰς διαφόρους κακὰς διαθέσεις καὶ ἐπιθυμίας τῶν παίδων» (σ. 99).

- Διδασκαλία καθηκόντων

«ἡ ἀκριβὴς ἐκπλήρωσις τῶν καθηκόντων ἀποτελεῖ τὴν ἀληθῆ εὐδαιμονία τοῦ ἀνθρώπου» (σ. 129).

Αντικείμενα της Διανοητικής Παιδαγωγίας

- Προσοχή

*«ἀνέφικτος δε πᾶσα πρόοδος και
τελειοποίησης ἄνευ τῆς προσοχῆς» (σ. 149).*

- Μνήμη

*« ἄνευ μνημονικοῦ οὐδεμίαν γνῶσιν, καί
ἐπομένως οὐδεμίαν πειῖραν, οὐδένα ὀδηγόν
ἠθέλομεν ἔχει» (σ. 153).*

- Φαντασία

«διά τῆς φαντασίας προσέτι δυνάμεθα, συνδυάζοντες πραγματικάς τινάς ἐντυπώσεις, να δημιουργῶμεν νέας, ἅτινες οὐδέποτε ἐν τῇ φύσει ὑπῆρξαν» (σ. 155).

- Κρίση

«ἐκ τῶν ὀρθῶν ἢ ἐσφαλμένων κρίσεων κρέματα ἢ εὐημερία ἢ κακοδαιμονία καὶ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν κοινωνιῶν» (σ. 159).

Περί Πειθαρχίας, Ποινών και Αμοιβών

Είδη πειθαρχίας

- Διευθύνουσα

«(...) ἔργον ἔχει την διατήρησιν τῆς κανονισμένης τάξεως» (σ. 164).

- Προληπτική

«(...) ἔργον ἔχει τὸ να προλαμβάνῃ τὴν ἀταξίαν» (σ. 164).

- Κατασταλτική

«(...) ἔργον ἔχει τὴν καταστολὴν τῶν γενομένων ἤδη παρεκτροπῶν» (σ. 164)

- Ποινές
 - Δίκαιες
 - Σπάνιες
 - Ηθικές
- ## Αμοιβές
- Ηθικές
 - Υλικές

Συμπεράσματα

- Ο Λ. Μελάς στα χρόνια της προεδρίας του βλέποντας το κενό στην εκπαίδευση και τα αποτελέσματα αυτού στην κοινωνία προσπαθεί να το συμπληρώσει με το έργο του και με το μάθημα της Παιδαγωγίας στη Φ.Ε.
- Θεωρεί τη γυναικεία εκπαίδευση ως τη μεγαλύτερη και ουσιωδέστερη ανάγκη της ελληνικής κοινωνίας, καθώς κάθε κοπέλα κάποια στιγμή πρόκειται να γίνει μητέρα και επομένως παιδαγωγός των παιδιών της.

- Το έργο του, ωστόσο, αυτό βασισμένο στη χριστιανική διδασκαλία και στα παραδείγματα της ζωής του Ιησού Χριστού δεν απευθύνεται μόνο στις μέλλουσες μητέρες αλλά και σε όλους τους γονείς και τους δασκάλους, γιατί όλοι έχουν καθήκον απέναντι στην πατρίδα και στον Ύψιστο για την επίτευξη της τελειοποίησης.

Βιβλιογραφία

- Αντωνίου, Δ., 1987. *Τα προγράμματα της μέσης εκπαίδευσης (1833-1929)*. Αθήνα: Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας Γενική γραμματεία Νέας Γενιάς.
- Ζιώγου-Καραστεργίου, Σ. 1986. *Η μέση εκπαίδευση των κοριτσιών στην Ελλάδα (1830-1893)*. Αθήνα: Ιστορικό αρχείο Ελληνικής νεολαίας, Γενική γραμματεία νέας γενιάς.

- Ζιώγου-Καραστεργίου, Σ., 2006. *Διερευνώντας το φύλο, Ιστορική διάσταση και σύγχρονος προβληματισμός στη Γενική, Επαγγελματική και Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Βάνιας.
- Μελάς, Λ., 1871. *Παιδαγωγικόν εγχειρίδιον προς χρήσιν των παιδαγωγούντων*, αε. Εν Αθήναις.

- Πυργιωτάκης, Ι., 1982. *Η ερμηνευτική μέθοδος στην παιδαγωγική επιστήμη*, (ανάτυπο από το περιοδικό Απόστολος Τίτος, της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κρήτης, τχ. ΣΤ), Ηράκλειο.
- Στουραΐτου, Σπ., 1924. *Ο Λέων Μελάς το εθνικόν και παιδαγωγικόν έργον αυτού, Διάλεξις γενόμενη εν τω Παρνασσώ. Εν Αθήναις.*

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Μαρία Κοντοβά
Θεσσαλονίκη, Εαρινό Εξάμηνο 2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

